Hukuk Bölümü 2010/299 E. , 2010/319 K.

- 1774 SAYILI KIMLIK BILDIRME KANUNU UYARINCA VERILEN PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVA
  - KİMLİK BİLDİRME KANUNU (1774) Madde 15

"İçtihat Metni"

Davacı : HEAŞ H. Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş.

Vekili : Av. S.Ç.

Davalı : Lüleburgaz Kaymakamlığı

O L A Y : Lüleburgaz Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 22.9.2008 günlü idari yaptırım kararı ile, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 15. maddesinin ihlal edildiği nedeniyle davacı adına 250 YTL idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

LÜLEBURGAZ 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 16.8.2010 gün ve D.İş E:2008/210 sayı ile, itiraz eden vekilinin dilekçesi ile, Lüleburgaz Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından müvekkili kuruma 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu gereğince İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 22.9.2008 tarihli idari yaptırım kararı ile 250 TL idari para cezası verildiğini, söz konusu cezanın aynı Kanunun 15. maddesinin ihlali gerekçesi ile kesildiğini, 1774 sayılı Yasa'nın 2, 3 ve 4. maddeleri gereğince konaklayan şahısların kimlik bilgilerinin belli süre içerisinde Emniyet birimlerine bildiriminin zorunlu hale geldiğini, müvekkili firmanın bu iş sebebi ile herhangi bir kusuru veya ihmali bulunmadığını ileri sürerek 22.9.2008 tarihli idari para cezasının iptaline karar verilmesi talep ve dava ettiği, itiraz edenin dilekçesi, dilekçe ekinde ibraz olunan evraklar ve Lüleburgaz Kaymakamlığı Emniyet Müdürlüğü'nden gelen onaylı evrak örnekleri ile tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 15. maddesinde, 2, 3 ve 4. maddelerdeki yükümlülüklerden birine aykırı hareket edenlerin 250 TL idari para cezası ile cezalandırılacağı; aynı Kanunun 18. maddesinin, 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'un 365. maddesi ile değişik halinde, bu Kanunda belirtilen idari para cezalarının mahalli mülki amir tarafından verileceği, söz konusu maddenin değişiklik öncesi halinde ise, "15, 16, 17. maddelerde belirtilen para cezalarının o yerin en büyük mülki amiri tarafından verileceği, verilen para cezalarına dair kararların ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edileceği, bu kararlara tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine itiraz edilebileceği"nin belirtildiği, söz konusu değişiklik sonrası bu hususta sulh ceza mahkemelerinin görevli kılınmadığı, bu sebeple genel yargılama görevinin idari yargı mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 5326 sayılı Kabahatler Yasası'nın 3/1-a bendi uyarınca görevsizlik kararı vermiş; bu karar itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ; 7.10.2010 gün ve E:2010/1061 sayı ile, 5326 sayılı Kanun'un 3 ve 27. maddelerinden söz ederek, dosyadaki mevcut bilgi ve belgenin incelenmesinden; davacı şirket nezdinde yapılan denetim sonucu işletmeye ait sosyal tesislerde konaklayan kişilere ait kimlik bildiriminin yetkili mercilere süresinde yapılmadığından bahisle Kaymakamlık tarafından 22.9.2008 tarihli işlemle davacı şirketin 250 TL tutarında idari para cezasıyla tecziye edildiği, söz konusu kararın 23.9.2008 tarihinde tebliği üzerine Lüleburgaz Sulh Ceza Mahkemesi nezdinde 2008/210 D.İş Esasına kayıtlı dava ile itiraz edildiği, Lüleburgaz Sulh Ceza Mahkemesi'nin 16.08.2010 tarihli kararıyla, 5326 sayılı Kanun'un 5561 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 3. maddesi gereği davaya bakmanın idari yargının görev ve yetkisi içinde bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği ve bu kararın 13.9.2010 tarihinde kesinleştiği, bunun üzerine Mahkemeleri nezdinde mezkur idari para cezasının iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığının anlaşıldığı, yukarıda yer alan mevzuatın değerlendirilmesinden, 5326 sayılı Kanun'un 3. madde başlığında da görüleceği üzere Kabahatler Kanunu'nun genel bir kanun niteliği taşıdığı, görevli yargı merciinin tayinine dair cezaya müstenit ilgili Kanunda hükme yer verilmemesi halinde 5326 sayılı Kanun'un tatbik edileceğinin benimsendiği, 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesinin atıf yaptığı kanun yollarına dair 27. maddesinde ise, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine dair idari yaptırım kararlarına karşı kararın tebliğ veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine başvuru yolunun düzenlendiği, ancak, idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının da bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceğinin anlaşıldığı, olayda ise, dava konusu edilen idari para cezasının dayanağının 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 15. maddesi olduğu, 1774 sayılı Kanun'da yasaklanan fiiller ve bunlara verilecek idari para cezalarının tahdidi olarak sayılmasına karşın idari para cezasına dair her hangi bir başvuru yolunun açıkça düzenlenmediği, dava konusu edilen işlemin sadece idari para cezası işlemini kapsadığı, işlem kapsamında idari yargının görev alanına giren başkaca bir işlemin bulunmadığı ve işlemin 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesinin 8. bendi kapsamında olmadığı, bu durumda, dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin 1. bendi uyarınca sulh ceza mahkemesinin görev alanına girdiği, bu nedenlerle, Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı merciinin tayin ve tespiti için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararına kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, Sıddık YILDIZ, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 06.12.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen durumun aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulduğu görülmekte ise de; dosya içerisinde Sulh Ceza Mahkemesinin kesinleşmiş karar örneğinin mevcut olduğu ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 1774 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

26/6/1973 tarih ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2. maddesinde, "Otel, motel, han, pansiyon, bekar odaları, kamp, kamping, tatil köyü ve benzeri her türlü, özel veya resmi konaklama yerleri ile özel sağlık müesseseleri, dinlenme ve huzur evleri, dini ve hayır kurumlarının sosyal tesislerinin sorumlu işleticileri, bu yerlerde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş- ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak, Devlet İstatistik Enstitüsüne, talebi halinde vermek zorundadırlar", 3. maddesinde, "İkinci maddede sayılan tesislerin sorumlu işleticilerinin kimlikleri, tesis açılmadan evvel müessesenin sahibi veya kanuni temsilcisi tarafından örneğine uygun şekilde, en yakın kolluk örgütüne bildirilir.

Sorumlu işleticinin değişmesi halinde keyfiyetin 24 saat içinde ve yukarıdaki fıkrada gösterilen şekilde bildirilmesi zorunludur.

İşleticiler, kendilerine bu konuda verilen görev ve yükümlülükleri, kendi sorumlulukları altında yöneticilerine devredebilirler.

Bu durumda işletici ve yönetici müştereken sorumlu olurlar.

Kamu kuruluşlarına ait tesislerin amir ve müdürleri işletici gibi sorumludurlar" ; 4. maddesinde, "İkinci maddedeki tesislerin sorumlu işleticileri, müesseselerinde sürekli veya geçici olarak çalıştırdıkları kimseleri ve bunların ayrılışlarını, örneğine uygun kimlik bildirme belgesi doldurarak, 24 saat içinde bağlı oldukları en yakın kolluk örgütüne bildirirler.

Kolluk örgütüne bildirilerek çalıştırılanlara, sorumlu işletici tarafından doldurulup onaylanan, örneğine uygun bir kimlik kartı verilir.

Kolluk görevlilerince her istenildiğinde bu kimlik kartının gösterilmesi zorunludur" ve 15. maddesinde(Değişik: 23/1/2008-5728/363 md.), "2, 3 ve 4 üncü maddelerdeki yükümlülüklerden her birine aykırı hareket edenlere ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir" denilmiş; 18. maddesinde; " (Değişik madde: 29/08/1996 - 4178/9 md.) 15, 16 ve 17 nci maddelerde belirtilen para cezaları o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur." hükmü yer almış iken, bu madde son olarak, 23/01/2008 tarih ve 5728 Sayılı Kanunun 365.maddesiyle; "Bu Kanunda belirtilen idarî para cezaları, mahallî mülkî amir tarafından verilir." şeklinde değiştirilmiştir.

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Edirne İdare Mahkemesince yapılan BAŞVURUNUN

KABULÜ ile Lüleburgaz 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 16.8.2010 gün ve D.İş E:2008/210 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 06.12.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.